

5. Mentorova uloga

Jeste li do sada bili mentor/mentorica studentima na stručnoj praksi?

Ako je Vaš odgovor DA:

Je li Vam bila jasna Vaša uloga i što se od Vas očekuje?

Jesu li Vaša shvaćanja mentorskog rada bila usklađena s očekivanjima studenata?

Jeste li se na neki način educirali o mentoriranju ili ste radili „prema instinktu“?

Ako je Vaš odgovor NE:

Imate li jasnu ideju što znači mentoriranje i kakva bi bila Vaša uloga kao mentora?

Jeste li se educirali o mentorskom vođenju studenata? Mislite li da bi Vam to koristilo?

U kontekstu studentske stručne prakse mentor je osoba „na terenu”, tj. stručna osoba zaposlena u radnoj organizaciji koja prima studenta na praksu, organizira učenje kroz rad, prati studentov napredak i pruža mu povratne informacije o radu. Iako smo primijetile da neki koriste i naziv *supervizor*, potrebno je naglasiti da on nije primjeren za studentsku stručnu praksu, nego je primjereniji za nadgledanje kvalitete rada među zaposlenicima, odnosno kolegama.

Za početak, važno je detaljnije pojasniti razliku između mentora i supervizora s obzirom na to da iz razumijevanja te razlike proizlazi i razumijevanje uloge i načina ponašanja mentora. **Mentor** je obično starija, iskusnija osoba, koja savjetuje i vodi mlađu, manje iskusnu osobu, tj. savjetnik koji ima znanje i kojemu se vjeruje, koji mlađoj, neiskusnijoj osobi može pružiti najbolje smjernice za razvoj uspješne karijere u budućnosti. **Supervizor** je osoba koja nadgleda radnike ili izvršavanje nekog zadatka, provjerava kako se posao odvija i obavlja li svatko svoj dio posla, tj. stručnjak koji ima odgovornost da radi s drugim stručnjakom/stručnjacima kako bi se postigli određeni profesionalni, osobni i organizacijski ciljevi. Glavna je razlika u tom što je **supervizor** orijentiran na zadatak (uspješno obavljanje posla), dok je **mentor** u većoj mjeri orijentiran na osobu (dugotrajan razvoj pojedinca). S obzirom na to da tijekom stručne

prakse fokus stručnjaka ne treba biti na osiguranju kvalitete izvedbe zadatka i vrednovanju uratka studenata, nego na njihovu učenju i razvoju, tj. usvajanju vještina, potrebno nam je mentoriranje studenata, a ne njihovo superviziranje.

Riječ *mentor* u doslovnom prijevodu znači biti 'postojan, izdržati'. Potječe iz stare Grčke i priče o Odiseju. Odlazeći u rat za Troju, Odisej moli prijatelja, starca Mentora, da vodi i štiti njegova sina Telemaha dok je on odsutan. Božica Atena pomaže Mentoru podarivši mu sljedeće karakteristike: pragmatičnost, strateško razmišljanje te mudrost koja u sebi sadržava dobrotu i dobronamjernost. Mentor nije Telemahu nametao svoj put, nego mu je pomagao da bude što uspješniji na putu koji je Telemah sam izabrao. Sve do danas, pojam *mentor* odnosi se na mudru osobu, odnosno iskusnog savjetnika u kojega imamo povjerenja.

S obzirom na to da je mentoriranje usmjereno na učenje i usvajanje vještina, mentorovo vođenje studenata redovito se odnosi na demonstriranje, instruiranje, postavljanje izazova, pružanje podrške i ohrabivanje u određenom razdoblju. Tijekom ovoga procesa između studenta i mentora razvija se poseban odnos uzajamne predanosti. Uspostava takva odnosa vrlo je važna, no ne treba ga miješati s prijateljskim ili bliskim odnosom – uloge su vrlo jasno definirane.

Empirijska istraživanja (Cho i sur., 2011; Murray, 2001) i mentorska iskustva „dobre prakse” ukazala su na neke važne smjernice za primjereno razmišljanje o mentorskoj ulozi i strategijama ponašanja koja osnažuju mentorirane studente i pomažu njihovu razvoju, a ne nameću im samo jedan „pravi put” do profesionalnoga uspjeha.

Mentorova uloga – preporuke:

- Razmišljajte o sebi kao o osobi koja „olakšava učenje”, umjesto kao o osobi koja „zna sve odgovore”. Pomozite studentu tako da ga informirate kako može sam doći do odgovora ili tako da ga povežete s ljudima ili izvorima koji o određenom području rada nadmašuju Vaše stručno znanje.
- Više postavljajte pitanja nego nudite savjete. Postavljajte studentu pitanja koja će mu pomoći razmisliti šire ili dublje o određenom problemu. Ako student govori samo o činjenicama, pitajte ga o osjećajima. Ako se fokusira na osjećaje, tražite ga da razmotri činjenice. Ako je zapeo u trenutačnoj krizi, pomozite mu da vidi širu sliku.
- Ako Vas pita, ispričajte mu svoje iskustvo, lekcije koje ste naučili ili savjet koji Vam je bio vrijedan. Naglasite da Vaša iskustva mogu biti drugačija od njegovih i da su samo primjeri. Zaustavite poriv da riješite problem umjesto studenta.
- Odolite iskušenju da kontrolirate vaš odnos i upravljate njegovim ishodima: svaki je student sam odgovoran za vlastiti razvoj.
- Pomozite studentu uočiti alternativne interpretacije i pristupe zadatcima.
- Jačajte samopouzdanje studenata dajući mu podržavajuće povratne informacije.
- Ohrabrite i potaknite studenta da ostvari svoje ciljeve.
- Pomozite studentu u prisjećanju na uspješne strategije koje je koristio u prošlosti i koje bi mogao primijeniti u novim izazovima.
- Budite povremeno spontani i izvan dogovorenih susreta pošaljite studentu ohrabrujuću poruku ili korisnu informaciju.
- Razmišljajte o svojem načinu mentoriranja i tražite od studenata povratnu informaciju.
- Uživajte u privilegiji da budete nekomu mentor, znajući da će Vaši naponi imati velik utjecaj na razvoj studenata, ali i na Vaš osobni razvoj.

Svakako obratite pažnju na to da ne upadnete u neku od sljedećih zamki, koje ukazuju na nerazumijevanje Vaše mentorske uloge:

- Nemojte pokušati replicirati samoga sebe
- Nemojte obavljati posao umjesto studenata
- Nemojte se uvrijediti ako odluče ne prihvatiti Vaš savjet
- Nemojte postati najbolji prijatelji.

Uspješni mentori će:

- ✓ Uspostaviti odnos povjerenja sa studentom
- ✓ Više slušati nego govoriti
- ✓ Govoriti izravno i jasno
- ✓ Potruditi se da ne pretjeraju u pokazivanju svojih vještina
- ✓ Omogućiti studentu prilike za pokušaje (makar i uz pogreške)
- ✓ Pristupiti studentu sa znatiželjom, a ne obrambeno
- ✓ Biti otvoreni i prihvaćati drugačije perspektive i ideje
- ✓ Spoznati trenutne kompetencije studenata i pomoći im da ih unaprijede
- ✓ Odmah pohvaliti dobar rad studenta
- ✓ Pomoći studentu da na pogreške gleda kao prilike za učenje
- ✓ Pomoći studentu da u svakoj situaciji radi na razvoju jedne kompetencije, a ne na više njih istovremeno
- ✓ Odnositi se prema studentu s poštovanjem
- ✓ Ispričati se ako nešto pogriješe ili su se prema nekome ponijeli neprimjereno
- ✓ Pri neslaganju će se usmjeriti na problem, a ne na osobu
- ✓ Prema kolegama će se ponašati prijateljski, pozitivno i poticajno